

**KOMENDANT
NADODRZAŃSKIEGO ODDZIAŁU
STRAŻY GRANICZNEJ**

Krosno Odrzańskie, dnia 07 września 2022 r.

**Sygn. Kontr. 2/NK/21
NO-NK.0910.2.16.2021**

Egz. nr ...

**Pan ppłk SG Paweł ONICHIMIUK
KOMENDANT
Placówki Straży Granicznej
w Poznaniu – Ławicy
*im. Powstańców Wielkopolskich***

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli na temat „*Prowadzenie kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP*” zrealizowanej w trybie zwykłym w Placówce Straży Granicznej w Poznaniu – Ławicy *im. Powstańców Wielkopolskich*, ul. Bukowska 285, 60-189 Poznań¹, ujętej w „*Rocznym planie kontroli jednostek i komórek organizacyjnych Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej przewidzianym do realizacji przez Wydział Kontroli w 2021 r.*” nr NO-NK.093.1.2020.

Kontrolę na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej² przeprowadził w terminie od 17.08.2021 r. do 15.10.2021 r. zespół kontrolny w składzie:

kierownik zespołu:

- st. chor. szt. SG Krzysztof Mendel - starszy specjalista Wydziału Kontroli NoOSG upoważnienie nr 2/1/NK/21 z dnia 17.08.2021 r.³

członek zespołu:

- Paulina Mackowicz - starszy specjalista Wydziału Kontroli NoOSG upoważnienie nr 2/2/NK/21 z dnia 17.08.2021 r.⁴
- Mateusz Zawadzki - specjalista Wydziału Kontroli NoOSG upoważnienie nr 2/3/NK/21 z dnia 17.08.2021 r.⁵

Funkcję kierownika w jednostce kontrolowanej w okresie objętym kontrolą pełnił:

- ppłk SG Paweł Onichimiuk.

Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w książce kontroli PSG w Poznaniu - Ławicy str. 5, poz. 2, wg RWD Nr 31/16/21, Rtdn 10/13.

Z uwagi na przepisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz. U. z 2020 r., poz. 491 z późn. zm.) czynności kontrolnych nie przeprowadzono w siedzibie jednostki kontrolowanej, zostały oparte na dokumentacji przekazanej do Wydziału Kontroli Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej.

---

1 Zwanej dalej PSG w Poznaniu - Ławicy
2 Dz. U. Nr 2020 poz. 224 j.t
3 Akta kontroli, str. 12
4 Akta kontroli, str. 13
5 Akta kontroli, str. 14

I. Zakres kontroli.

Przedmiotem kontroli były:

- rozwiązywania organizacyjno – funkcjonalne dotyczące realizacji zadań w zakresie kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP oraz sprawowanie nadzoru nad przedmiotową problematyką;
- legalność, rzetelność, celowość przeprowadzania kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP.

Kontrolą objęto okres od 01.01.2021 r. do 30.06.2021 r.

II. Cel kontroli.

Celem kontroli była ocena sposobu realizacji działań w zakresie kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP pod względem legalności, rzetelności i celowości, a także ocena sporządzania dokumentacji i ewidencjonowania w systemach teleinformatycznych SG.

Wśród celów założono również ocenę sprawowanego nadzoru celem stwierdzenia czy był on bieżący i skuteczny.

III. Ocena skontrolowanej działalności.

Realizację zadań objętych zakresem kontroli uwzględniając kryterium legalności, rzetelności i celowości oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Ocenę końcową skontrolowanej działalności sporządzono w oparciu o takie czynniki jak dobór próby, okres i zakres kontroli, wskazane mierniki oraz oceny cząstkowe na podstawie czterostopniowej skali⁶. Szczegółowy opis ustaleń w kontrolowanym obszarze zawarto w notatkach służbowych oraz w zestawieniach tabelarycznych. Kontrolę przeprowadzono w oparciu o dokumentację przekazaną z PSG w Poznaniu-Ławicy, Wydziału Kadry i Szkolenia NoOSG, a także dane zaewidencjonowane w Centralnej Bazie Danych Straży Granicznej System Obsługi Cudzoziemców – moduł Kontrola Legalności Pobytu⁷.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą funkcjonariusze PSG w Poznaniu – Ławicy przeprowadzili łącznie 187 kontroli legalności pobytu, w tym:

- 63 kontrole, w których stwierdzono naruszenia pobytowe, zakończone sporządzeniem 67 protokołów kontroli legalności pobytu, obejmujących 68 osób (w tym małoletnią pod opieką matki),
- 124 kontrole legalności pobytu obejmujące 571 osób, w których stwierdzono, że pobyt na terytorium RP jest legalny zakończone sporządzeniem 141 notatek służbowych.

W związku z powyższym dla osiągnięcia zamierzonego celu kontroli weryfikacji poddano 100% dokumentacji dotyczącej kontroli legalności pobytu oraz rozwiązywania organizacyjno – funkcjonalne w tym zakresie.

Przyjęte rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne dotyczące zadań związanych z przeprowadzeniem kontroli legalności pobytu oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami** z uwagi na odnotowane przypadki przeprowadzania kontroli legalności pobytu przez funkcjonariuszy nieposiadających stosownych upoważnień. W dokonanej ocenie wzięto pod uwagę podejmowane przez Komendanta PSG w Poznaniu – Ławicy działania naprawcze w przedmiotowym zakresie.

6 Obejmuje ona: ocenę pozytywną, pozytywną z uchybieniami, pozytywną z nieprawidłowościami oraz negatywną, zgodnie z zasadami określonymi we *Wprowadzeniu do kontroli w administracji rządowej* – Warszawa, marzec 2012 r. str.62

7 Zwany dalej SOC KLP.

W odniesieniu do sformułowanego kryterium legalności, rzetelności i celowości przeprowadzania kontroli legalności pobytu stwierdzono uchybienia wskazane w dalszej części dokumentu oraz nieprawidłowość polegającą na podjęciu czynności kontrolnych przez funkcjonariusza, który nie spełnił wymogu określonego w art. 292 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Z tych względów niniejszy obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowością**.

Kontrolujący z uwagi na stwierdzone przypadki uchybień i nieprawidłowości sprawowany nadzór ocenili **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

1. Rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne dotyczące realizacji zadań w zakresie kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP oraz sprawowanie nadzoru nad przedmiotową problematyką.

Zespół kontrolny dokonał analizy dokumentacji dotyczącej rozwiązań organizacyjno - funkcjonalnych przyjętych w PSG w Poznaniu - Ławicy w zakresie prowadzenia kontroli legalności pobytu na terytorium RP. Szczegółowe ustalenia zespołu kontrolnego ujęto w notatkach służbowych⁸.

Zgodnie z § 5 pkt 6, 9 Zarządzenia Nr 119 Komendanta Głównego Straży Granicznej z dnia 2 grudnia 2016 r. „w sprawie utworzenia placówek i dywizjonów Straży Granicznej, określenia ich terytorialnego zasięgu działania, a także określenia szczegółowego zakresu zadań terenowych organów Straży Granicznej oraz organizacji komend oddziałów, placówek i dywizjonów”⁹ Komendant Placówki jako terenowy organ Straży Granicznej m.in. planuje, organizuje, kontroluje i kieruje wykonywaniem przez podległych funkcjonariuszy zadań służbowych, w szczególności w zakresie: zapobiegania i przeciwdziałania nielegalnej migracji w zakresie określonym w art. 1 ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej oraz prowadzenia działań weryfikacyjnych wobec cudzoziemców, na podstawie przepisów prawa. Ponadto na podstawie § 9 ust. 1 pkt 12 niniejszego Zarządzenia do zadań Komendanta Placówki w szczególności należy planowanie, organizowanie i przeprowadzanie kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Powyższe zadania znalazły odzwierciedlenie w szczegółowym zakresie obowiązków i uprawnień Komendanta PSG w Poznaniu - Ławicy stanowiącym załącznik nr 7 do Decyzji Nr 31 Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 14 marca 2017 r. w sprawie określenia szczegółowego zakresu obowiązków i uprawnień dla zastępców komendanta oddziału, głównego księgowego, komendantów placówek, kierowników komórek organizacyjnych komendy oddziału, Zespołu Stanowisk Samodzielnych, osób bezpośrednio podlegających komendantowi oddziału¹⁰.

W toku prowadzonych czynności ustalono, że w okresie objętym kontrolą w PSG w Poznaniu - Ławicy obowiązywał Wewnętrzny Podział Zadań Placówki Straży Granicznej kat. II w Poznaniu - Ławicy im. *Powstańców Wielkopolskich* z dnia 15.07.2019 r. zaewidencjonowany pod numerem NO-PN-V-1.0112.1.2019 zatwierdzony przez Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału SG, który uwzględniał zadania związane z prowadzeniem kontroli legalności pobytu. Powyższe zadanie zostało przypisane bezpośrednio Grupie do Spraw Cudzoziemców PSG w Poznaniu - Ławicy w brzmieniu „planowanie i prowadzenie kontroli legalności pobytu w obszarze służbowej odpowiedzialności placówki”, pośrednio w brzmieniu „realizacja zadań związanych ze zwalczaniem nielegalnej migracji

⁸ Akta kontroli, str. 21-32 oraz str. 2019 – 2022, 2035, 2219.

⁹ Dz. Urz. KGSG poz. 108 z późn. zm.

¹⁰ Zmienionej Decyzją Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału SG nr 98/17 z 22.09.2017 r., nr 24/18 z 26.01.2018 r., nr 93/18 z 19.04.2018 r., nr 203/18 z 26.09.2018 r., nr 142/19 z 23.07.2019 r., nr 181/19 z 20.09.2019 r., nr 53/20 z 26.03.2020 r., nr 23/21 z 27.01.2021 r.

na szlakach komunikacyjnych o znaczeniu międzynarodowym”, „wykonywanie zadań według zasad określonych w ustawie z dnia 12.12.2013 r. o cudzoziemcach”, „wykonywanie innych zadań zleconych przez przełożonych” (Grupa Służby Granicznej, Grupa Bezpieczeństwa Lotów, Grupa Operacyjno-Śledcza). Kontrola legalności pobytu w okresie objętym czynnościami kontrolnymi była realizowana przez funkcjonariuszy Grupy do Spraw Cudzoziemców, Grupy Służby Granicznej, Grupy Bezpieczeństwa Lotów, Grupy Operacyjno - Śledczej.

Analiza szczegółowych zakresów obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy realizujących kontrolę legalności pobytu wykazała, iż zapis wskazujący bezpośrednio na realizację zadania związanego z kontrolą legalności pobytu przypisano funkcjonariuszom Grupy do Spraw Cudzoziemców oraz 2 funkcjonariuszom Grupy Służby Granicznej realizującym przedmiotowe zadania. W szczegółowych zakresach obowiązków i uprawnień pozostałych funkcjonariuszy stosowano zapisy: „(...) zapobieganie i przeciwdziałanie nielegalnej migracji poprzez kontrolę przestrzegania przepisów dotyczących wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i pobytu na tym terytorium(...), a także bardziej ogólny zapis „wykonywanie innych zadań wynikających z ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej oraz specyfiki i bieżącego funkcjonowania placówki Straży Granicznej”. W przypadku funkcjonariuszy Grupy Bezpieczeństwa Lotów wyznaczonych do kontroli legalności pobytu stosowano co do zasady zapis „wykonywanie innych zadań służbowych będących w zakresie zajmowanego stanowiska służbowego. Zespół kontrolny wskazuje, iż zastosowanie w szczegółowym zakresie obowiązków i uprawnień funkcjonariuszy ogólnego zapisu, w tym odnoszącego się do zadań wynikających z zajmowanego stanowiska niesie za sobą ryzyko związane ze skutecznym egzekwowaniem wykonywania innych powierzonych zadań podległym funkcjonariuszom.

W toku prowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono przypadki podejmowania przez funkcjonariuszy czynności w zakresie kontroli legalności pobytu bez stosownych upoważnień.

Mając powyższe na uwadze zespół kontrolny zwrócił się do kierownika podmiotu kontrolowanego o wskazanie przyczyn zaistniałej sytuacji. Z uzyskanego w tej sprawie stanowiska (nr ID 1603386) Komendanta Placówki wynika, iż w Jego ocenie kwestia obowiązku wydania upoważnień do prowadzenia kontroli legalności pobytu jest wątpliwa. W swoim stanowisku podkreśla fakt, iż: „w ustawie nie jest wskazany komendant placówki jako organ, który prowadzi kontrolę legalności pobytu. Wskazane są organy Straży Granicznej (art. 289 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach). Natomiast art. 291 i kolejne ustawy o cudzoziemcach wskazują, że kontrolę przeprowadzają nie organy Straży Granicznej lecz funkcjonariusze. Wskazany w art. 292 obowiązek posiadania upoważnień do przeprowadzenia KLP dotyczy pracowników ds. Cudzoziemców i urzędów wojewódzkich, a nie funkcjonariuszy”.

Zespół kontrolny stwierdził, że powyższa argumentacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Jednocześnie kierownik podmiotu kontrolowanego wskazał, iż „mimo powyższych wątpliwości oraz w celu ujednolicenia praktyki w obrębie placówki wydałem upoważnienia funkcjonariuszom Grupy Służby Granicznej (09.03.2021 r. – jednak z uwagi na dynamiczną sytuację związaną z realizacją zadań i tym samym kierowaniem funkcjonariuszy do wykonywania m in. KLP zdarzały się przypadki, że funkcjonariusze dokonujący kontroli nie posiadali wydanego upoważnienia”.¹¹

Należy zauważyć, iż zgodnie z zapisem art. 289 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach „kontrolę legalności pobytu prowadzą w celu ustalenia stanu faktycznego w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących warunku wjazdu cudzoziemców na to terytorium i pobytu na nim organy Straży Granicznej i Policji”. Wskazania wymaga, iż zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej terenowymi organami Straży Granicznej

11 Akta kontroli str. 2105-2106, str. 2107-2108

są komendanci placówek i dywizjonów Straży Granicznej, którzy w myśl art. 5a wykonują swoje działania przy pomocy podległych im urzędów. Mając na uwadze powyższy zapis, Komendant PSG w Poznaniu - Ławicy (jako organ Straży Granicznej) w celu realizacji powyższego zadania przy udziale podległych mu funkcjonariuszy jest zobligowany do delegowania powyższych uprawnień na podstawie przepisów art. 268a ustawy Kodeks Postępowania Administracyjnego. Zgodnie z orzecznictwem do niniejszego przepisu prawa upoważnienie udzielone na podstawie art. 268a wywiera ten skutek, że zmienia się osoba wykonująca kompetencje organu przez podejmowanie czynności prawnych w formach działania administracji publicznej i jest do tego wyznaczony któryś z funkcjonariuszy obsługujących organ, a nie sam piastun funkcji organu, czyli osoba, która powołaniem na stanowisko jest umocowana do wykorzystywania kompetencji.

Ponadto wskazać należy, iż kwestie upoważnień zostały poruszone m.in. w pismach Zarządu do Spraw Cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej (FAX KG-CU-1991/MŁ/16 z dnia 30 marca 2016 r. oraz FAX KG-CU -7203/MŁ/16 z dnia 28 października 2016 r.).

W oparciu o przedłożoną dokumentację służbową oraz dane zawarte w systemie SOC KLP ustalono, iż w okresie objętym kontrolą przeprowadzono 187 kontroli. Na podstawie analizy danych należy stwierdzić, że od 01.01.2021 r. do 08.03.2021 r. przeprowadzono 121 kontroli z czego:

- 31 kontroli zostało przeprowadzonych przez zespół funkcjonariuszy SG posiadających stosowne upoważnienia, co stanowi 25,6 % kontroli w tym okresie;
- 46 kontroli było przeprowadzonych przez zespół funkcjonariuszy nie posiadających upoważnień, co stanowi 38 % kontroli przeprowadzonych w tym okresie;
- 44 kontrole były przeprowadzone przez zespół, w którym co najmniej 1 funkcjonariusz nie posiadał upoważnienia, co stanowi 36,4 % kontroli przeprowadzonych w tym okresie;

Ponadto w okresie od 09.03.2021 r. do 30.06.2021 r. przeprowadzono 66 kontroli legalności pobytu, z czego:

- 59 kontroli zostało przeprowadzonych przez zespół funkcjonariuszy SG posiadających stosowne upoważnienia co stanowi 89,4 % kontroli w tym okresie,
- 7 kontroli było przeprowadzonych przez zespół, w którym co najmniej 1 funkcjonariusz nie posiadał upoważnienia co stanowi 10,6 % kontroli w tym okresie.

Nie odnotowano kontroli, w których w ramach zespołu funkcjonariuszy SG żaden nie posiadał przedmiotowego upoważnienia.

W świetle całości ustaleń zespół kontrolny podejmowanie czynności z zakresu kontroli legalności pobytu bez stosownego upoważnienia ocenił jako **nieprawidłowość**. Jako osoby odpowiedzialne za powyższe należy wskazać funkcjonariuszy dokonujących niniejszych kontroli oraz kierownika podmiotu kontrolowanego. Jednocześnie zauważenia wymaga fakt, iż Komendant PSG w Poznaniu – Ławicy podjął działania naprawcze w niniejszym obszarze, co odzwierciedlają wskazane powyżej dane. Powyższa analiza wskazuje również na fakt, iż z działalności służbowej nie wyeliminowano skutecznie zaistniałych nieprawidłowości.

W kwestii sprawowanego nadzoru nad realizacją kontroli legalności pobytu analizie poddano Wewnętrzny Podziału Zadań, szczegółowe zakresy obowiązków i uprawnień. Stwierdzono, iż nadzór nad przedmiotową problematyką sprawowali Komendant PSG w Poznaniu - Ławicy, Zastępca Komendanta PSG w Poznaniu-Ławicy, Kierownik Grupy do Spraw Cudzoziemców oraz Kierownik Zespołu do Spraw Działań Kontrolnych i Weryfikacyjnych.

W piśmie ID 1615838¹² kierownik podmiotu kontrolowanego wyjaśnił: „Komendant PSG zapoznaje się z notatkami z przeprowadzonej KLP i następnie dekretuje je drogą służbową poprzez swojego zastępcę w dół (...). Przełożeni sprawdzają czy notatki zawierają elementy wskazane w ustawie

---

¹² Akta kontroli str. 2142-2143

o cudzoziemcach. Protokoły z KLP trafiają do akt postępowania administracyjnego w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu i podlegają nadzorowi nad tymi postępowaniami. Nadzór jest odnotowywany w aktach sprawy, w karcie kontroli akt. (...). Prowadząc nadzór kadra kierownicza kładzie przede wszystkim nacisk na to, czy właściwie realizowane są wszelkie obowiązki wynikające z obowiązujących przepisów prawa.¹³”. Z ww. pisma wynika również, że sprawowany był także nadzór nad wpisami do systemu CBD SG SOC polegający na sprawdzaniu poszczególnych wpisów lub poprzez tworzenie zbiorczych zestawień w module RAPORTY oraz wykorzystywanie ich w bieżącej działalności służbowej.

Przyjęta forma nadzoru nad obszarem objętym kontrolą nie doprowadziła jednak do wykrycia i wyeliminowania nieprawidłowości/uchybień stwierdzonych w toku kontroli, w wyniku czego nie można uznać jej za skuteczną. W związku z dokonanymi ustaleniami nadzór nad kontrolowanym obszarem oraz rozwiązania organizacyjno - funkcjonalne dotyczące realizacji zadania kontroli legalności pobytu na terytorium RP zespół kontrolny ocenia **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

2. Legalność, rzetelność i celowość prowadzonych kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP:

Zespół kontrolny na podstawie zgromadzonej dokumentacji stwierdził, iż funkcjonariusze każdorazowo podejmowali działania kontrolne w związku z uzasadnionym podejrzeniem, że cudzoziemiec może przebywać na terytorium RP nielegalnie.

W toku prowadzonych czynności kontrolnych zespół ustalił, iż kontrole legalności pobytu cudzoziemców w okresie od 01.01.2021 r. do 30.06.2021 r. były przeprowadzone zgodnie z art. 291 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach stanowiącym, iż „Kontrolę legalności pobytu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadza co najmniej dwóch funkcjonariuszy Straży Granicznej(...)”.

Na powyższy fakt wskazuje sporządzona dokumentacja oraz dane zarejestrowane w systemie SOC KLP.

W ramach kontroli zespół stwierdził, iż do 1 kontroli został wyznaczony funkcjonariusz, któremu z uwagi na krótki staż w służbie nie wydano legitymacji służbowej oraz znaku identyfikacyjnego. Tym samym funkcjonariusz ten w trakcie realizacji kontroli legalności pobytu nie mógł spełnić wymogu określonego w art. 292 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach tj. „funkcjonariusz przeprowadza kontrolę po okazaniu legitymacji służbowej lub znaku identyfikacyjnego”. Z uzyskanych w tej kwestii wyjaśnień złożonych przez Komendanta PSG w Poznaniu – Ławicy wyrażonych w piśmie ID 1564358¹⁴ wynika, że w związku z nieposiadaniem w trakcie kontroli legalności pobytu przez funkcjonariusza legitymacji służbowej lub znaku identyfikacyjnego użył numeru identyfikacyjnego. Kontrolujący wskazują, iż powyższe działanie miało charakter incydentalny niemniej jednak z uwagi, iż nie został spełniony wymóg określony w cytowanej ustawie należy zaistniałą sytuację uznać za **nieprawidłowość**. Odpowiedzialność za powyższe ponosi funkcjonariusz dokonujący kontroli oraz osoby nadzorujące.

Podczas prowadzonych czynności kontrolnych ustalono, iż funkcjonariusze przeprowadzający kontrolę legalności pobytu na terytorium RP co do zasady realizowali obowiązek wynikający z art. 7 ust. 2 ww. ustawy w zakresie pisemnego pouczenia cudzoziemca o zasadach prowadzenia kontroli legalności pobytu cudzoziemców w języku dla niego zrozumiałym. Powyższy obowiązek realizowany był poprzez potwierdzenie przez cudzoziemca własnoręcznym podpisem otrzymanego

¹³Akta kontroli str. 2142-2143

¹⁴ Akta kontroli str. 2081

pouczenia na egzemplarzu, który stanowił dokumentację z przeprowadzonej kontroli legalności pobytu. Niemniej jednak w 3 przypadkach nie dołączono egzemplarza pouczenia, co oceniono jako uchybienie, które nie wpłynęło negatywnie na kontrolowany obszar. W tym miejscu należy dodać, iż w 10 przypadkach zespół kontrolny nie mógł dokonać oceny realizacji ww. obowiązku z uwagi na fakt, iż akta sprawy znajdowały się, jak wskazał Komendant PSG w Poznaniu - Ławicy w piśmie ID 1538068 u Szefa Urzędu do Spraw Cudzoziemców w związku ze złożonymi odwołaniami od decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu.

W toku czynności zespół kontrolny stwierdził w oparciu o dokumentacje oraz system SOC KLP, iż każdorazowo funkcjonariusze PSG w Poznaniu – Ławicy dokonywali sprawdzeń dokumentów pobytowych okazanych przez cudzoziemców i na ich podstawie dokonywali oceny pod kątem legalności pobytu. Powyższe działanie zespół kontrolny ocenił pozytywnie.

Odnosząc się do kwestii obowiązku weryfikacji ilości środków finansowych posiadanych przez cudzoziemca Komendant Placówki podał w piśmie ID1564358¹⁵, że „funkcjonariusze każdorazowo dokonują w ramach prowadzonej kontroli legalności pobytu weryfikacji ilości środków finansowych”. Podkreślił także, iż dokumentowanie następuje w protokole kontroli legalności pobytu jeżeli stwierdzono nieprawidłowości. Powyższe stanowisko zespół kontrolny potwierdził na przykładzie protokołu z kontroli legalności pobytu z dnia 16.02.2021 r., w którym to funkcjonariusze stwierdzili brak środków finansowych u cudzoziemca, co w następstwie stanowiło przesłankę do wszczęcia postępowania administracyjnego o zobowiązanie cudzoziemca do powrotu z art. 302 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.

Ponadto ustalono, iż w związku z podjętymi działaniami związanymi z kontrolą legalności pobytu stwierdzono, iż każdorazowo funkcjonariusze sporządzali dokumentację służbową adekwatną do poczynionych ustaleń tj. zgodną z art. 296 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. W przypadku stwierdzenia naruszeń sporządzano protokół kontroli legalności pobytu, a w przypadku braku naruszeń – notatkę służbową. Powyższe działanie zespół kontrolny ocenił jako prawidłowe.

W toku czynności kontrolnych zespół kontrolny stwierdził, iż objęte próbą protokoły kontroli legalności pobytu zawierały wszystkie elementy wskazane w art. 297 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach. Ponadto spełniony również został wymóg określony w art. 298 ww. ustawy w zakresie elementów jakie powinna zawierać notatka służbowa stwierdzająca legalność pobytu. Niemniej jednak zauważenia wymaga, że w notatkach służbowych obejmujących 571 cudzoziemców poddanych kontroli, w 443 przypadkach funkcjonariusze SG nie wykazali miejsca pobytu lub adresu zamieszkania na terytorium RP. W tej kwestii Komendant PSG w Poznaniu – Ławicy wyjaśnia, że „z uwagi na miejsce przeprowadzenia kontroli, barierę językową i szumy z otoczenia generowane przez jadący pociąg, czy pojazdy na autostradzie funkcjonariusze nie zawsze są w stanie ustalić jednoznacznie adresu cudzoziemca. Z tych powodów rubryki te nie zostały uzupełnione”. W opinii zespołu kontrolnego wyjaśnienia te nie są wystarczające, by uznać, że jest to powód do zakończenia ustaleń i niedokonania wpisów odnośnie adresu pobytu lub zamieszkania cudzoziemców. Ich skala świadczy o nienależytej staranności w trakcie sporządzania dokumentacji przez funkcjonariuszy oraz niewystarczającym nadzorze ze strony osób funkcyjnych. Powyższe należy uznać jako uchybienie w kontekście rzetelności.

Ponadto dokonane ustalenia wskazują, iż spośród 67 sporządzonych protokołów, 1 nie zawierał podpisu cudzoziemca potwierdzającego odbiór kopii protokołu kontroli legalności pobytu. W tej kwestii Komendant PSG w Poznaniu - Ławicy wyjaśnił w piśmie nr ID 1564358¹⁶, iż nie jest w stanie ustalić powodów jego braku. Powyższe działanie zespół kontrolny uznał jako uchybienie, które nie

---

¹⁵ Akta kontroli str. 2057-2058

¹⁶ Akta kontroli str. 2057-2058

spowodowało negatywnych skutków w kontrolowanym obszarze.

W ramach prowadzonej kontroli zespół kontrolny ustalił, iż funkcjonariusze każdorazowo ewidencjonowali czynności w systemie SOC KLP. Niemniej jednak przy ich ewidencjonowaniu stwierdzono braki wpisów lub rozbieżności między danymi w sporządzonej dokumentacji, a wpisami w SOC KLP, które obejmowały m.in. informacje w zakresie:

- 1) godzin rozpoczęcia i zakończenia kontroli,
- 2) adresów zamieszkania lub pobytu cudzoziemców,
- 3) informacji w zakładkach „Dokumenty/Dokument pobytowy/ Cel wydania”, „Dokumenty/dokument pobytowy/ ilość dni”,
- 4) informacji w zakładkach „Opis wyniku kontroli”.
- 5) miejsca przeprowadzenia kontroli,
- 6) informacji „Wynik kontroli/ Sankcje”.

Komendant PSG w Poznaniu- Ławicy wskazuje, że rozbieżności w zakresie „miejsca zamieszkania” pojawiły się ze względu na *„błąd systemu CBD SG SOC KLP w notatce z KLP prowadzonej wobec kilku cudzoziemców generowanej z systemu jako miejscowość zamieszkania dla wszystkich cudzoziemców była generowana miejscowość zamieszkania jednego z cudzoziemców.”*

Braki w zakresie danych z dokumentów zgodnie z wyjaśnieniami Komendanta PSG w Poznaniu-Ławicy wynikają z tego, że *„...dane wizy/dokumentu pobytowego są z reguły czytywane czytnikiem, który nie zawsze czytuje wszystkie dane”*.

Zauważyć jednak należy, że użytkownik systemu CBD SG SOC KLP ma możliwość dodania i edytowania danych dotyczących miejsca pobytu cudzoziemca na terytorium RP. Powyższe wyjaśnienia zespół kontrolny przyjął jako niewystarczające i uznał je jako uchybienia w kontekście rzetelności. Zauważenia wymaga fakt, iż zgodnie z zaleceniami zawartymi w dokumencie *„Wytyczne nr 1/21 Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 22.01.2021 r. do realizacji zadań w roku 2021 przez jednostki i komórki organizacyjne NoOSG”* do zadań priorytetowych należy między innymi kontrola legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP. Z dalszej części dokumentu wynika, iż przy planowaniu, organizowaniu i realizacji zadań należy dążyć do osiągnięcia maksymalnej skuteczności, w szczególności systemów wchodzących w skład CBD SG, do których należy m.in. SOC. Wytyczne wskazują na konieczność prowadzenia kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP z uwzględnieniem wszystkich warunków wjazdu i pobytu, w tym również ze sprawdzeniem realizowanego przez cudzoziemca celu wjazdu i pobytu. Czynności należy prowadzić z wykorzystaniem systemu CBD SG i modułu SOC KLP.

Wskazane jest również, aby ewidencjonować czynności przeprowadzone wobec cudzoziemca na bieżąco, dbając o kompletność wpisów i ich zgodność z przepisami i wewnętrznymi regulacjami.

Ponadto w toku prowadzonej kontroli w zakresie analizy danych zawartych w SOC KLP zespół kontrolny ustalił, iż dokumenty pobytowe okazane w ramach kontroli legalności pobytu, (w których nie wykazano naruszeń) wprowadzone do SOC KLP w stosunku do 8 cudzoziemców utraciły ważność na dzień przeprowadzenia kontroli. Tym samym wskazywać mogłoby to na fakt odmienny niż stwierdzono w ramach kontroli. Jednak z uwagi na wprowadzenie zapisów ustawy dnia 2 marca 2020 r. *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID – 19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych*, a konkretniej art. 15z ww. ustawy stanowiący, iż *„ w przypadku cudzoziemca, który w dniu, od którego po raz pierwszy ogłoszono stan zagrożenia epidemicznego w związku z zakażeniami wirusem SARS-Co-V-2 przebywał na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (...) jego pobyt na terytorium uważa się za legalny od dnia następującego po ostatnim dniu legalnego pobytu wynikającego z tych wiz, dokumentów lub ruchu bezwizowego, do upływu 30. dnia następującego po dniu odwołania stanu zagrożenie epidemicznego albo stanu epidemii...”* dokumenty pobytowe

zachowały swoją ważność czasową.

Ponadto analiza danych z systemu SOC KLP wykazała, że w stosunku do cudzoziemców objętych kontrolą w ramach, których nie doszło do naruszeń pobytowych w większości przypadków nie wykazano w podzakładce „opis kontroli” wyników kontroli oraz danych tłumacza. Z informacji uzyskanych od Komendanta PSG w Poznaniu- Ławicy wynika, że *„...jeżeli kontrola jest bez naruszeń i kończy się notatką rubryki te nie są z reguły wypełniane – nie są konieczne do wygenerowania notatki.”*¹⁷. Powyższe stanowisko zespół kontrolny uznał za niewystarczające i powyższe działanie ocenił jako uchybienie. Podkreślenia wymaga fakt, iż Komenda Główna Straży Granicznej w 2020 r. wydała instrukcję pt. „*Moduł kontrola legalności pobytu. Instrukcja użytkownika,*” która w swoich zapisach informuje, że „*w danej podzakładce [Opis kontroli] użytkownik zobligowany jest do opisu wyniku kontroli oraz danych tłumacza.*”

Zauważenia wymaga, że Komendant PSG w Poznaniu – Ławicy w trakcie trwania czynności kontrolnych podejmował czynności naprawcze w zakresie ewidencjonowania kontroli legalności pobytu w systemie CBD SG SOC KLP polegające m.in. na uzupełnianiu stosownych danych, ich korekcie lub usunięciu zdublowanego wpisu.

W związku z dokonanymi ustaleniami w zakresie legalności, rzetelności i celowości prowadzonych kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP zespół kontrolny ocenia **pozytywnie z nieprawidłowością.**

IV. Wnioski/zalecenia:

1. Zapewnić realizację czynności z zakresu kontroli legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP przez osoby upoważnione.
2. Każdorazowo podejmować czynności kontrolne spełniając wymóg określony w art. 292 ust. 1 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach.
3. Zobowiązać skutecznie podległych funkcjonariuszy do rzetelnego sporządzania dokumentacji służbowej związanej z prowadzoną kontrolą legalności pobytu cudzoziemców na terytorium RP oraz rzetelnego ewidencjonowania czynności w systemie teleinformatycznym dbając o kompletność wpisów i ich zgodność.
4. Wypracować i wprowadzić skuteczne mechanizmy nadzoru nad realizacją zadań objętych zakresem kontroli.

V. Informacje o sposobie wykonania wniosków/zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia należy przedłożyć Komendantowi Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej w terminie do 30.09.2022 r. za pośrednictwem Naczelnika Wydziału Kontroli NoOSG.

VI. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden - przeznaczony dla kierownika jednostki kontrolowanej – doręczany jest za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

KOMENDANT
..... Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej .....

stopień, imię i nazwisko oraz podpis kierownika jednostki kontrolującej

gen. bryg. SG Tomasz MICHALSKI

Wykonano w 2 egzemplarzach:

Egz. nr 1 - Komendant PSG w Poznaniu – Ławicy - ZPO

Egz. nr 2 - WK NoOSG – ad acta

Wyk/Sporz. Zespół kontrolny (666 2348)

Dnia 01.09.2022 r.

